

ומבארין: מה שזכה הגזולן בממון הגר היינו משום דוקפן עליו הגר במלווה, ובכך מחל לו על חובו ונהפך הממון בידו להלוואה, אבל בלאו הכי אם מת הגר ללא שזקף את הגזילה במלווה על הגזולן אין הגזולן יכול לזכות מן ההפקר בגזילה ולמחול לנפשיה.

רבא אמר: הא והא רבי עקיבא היא, דאמר אין לגזולן תקנה עד שיוציא גזילה מתחת ידו,

ודקא קשיא לך הא דאמרין לעיל מחל לו על הקרן וכו' דמשמע שאפשר למחול על גזילה, **כי אמר רבי עקיבא דלא מצי מחיל** דווקא היכן שבא הגזולן למחול לנפשיה כשזכה בגזילה כגון הגזול גר ומת הגר או בן שגזל את אביו ומת האב⁽¹⁴⁾, אבל הבא למחול לאחרים שגזלוהו מצי מחיל.

מה שאין כן לרבי יוסי יכול הגזולן למחול לנפשיה אפילו בלא שזקף עליו הנגזל את הגזילה במלווה הילכך משנתינו אינה יכולה לסבור כמותו, דאמרין הגזול את אביו משלם לבניו ומשמע שאינו יכול למחול לעצמו.

ומקשינן לרבא, ממה שהעמיד את המשניות קט-ב דווקא כרבי עקיבא, ולא פירש כרב ששת דאמר שאפשר לחלק גם אליבא דרבי יוסי בין מוחל לאחרים למוחל לעצמו, משמע מכלל דבריו דרבי יוסי הגלילי סבר אפילו לנפשיה נמי מצי מחיל, ואפילו אם לא זקף עליו אביו או הגר הנגזל את החוב במלווה יכול למחול לעצמו,

את הגזילה מתחת ידו אלא מוחל על גזילתו לעצמו ויצא בכך מידי גזילה, וממילא נלמד בכל שכן שיכול למחול לאחרים שגזלוהו.

וכן לדעת רבי עקיבא דאמרת שאפילו אם מחל הנגזל לאחרים על הגזולן להוציא את הגזילה מידו, מדוע הביאה המשנה את דעתו רק לענין זה שאינו יכול למחול לעצמו דקאמר הגזול את אביו ישלם לבניו או לאחיו ומוקי לה רבי יוחנן כרבי עקיבא, לשמעין שאפילו אם מחל הנגזל לאחרים דלא מצי מחיל ועליהם להוציא את הגזילה מידם, וממילא נלמד בכ"ש שאם גזל את אביו ומת ורוצה הגזולן ליורשו ולמחול לנפשיה, דלא מצי מחיל.

אלא אמר רב ששת: הא דאמרין לעיל מחל לו על הקרן דמשמע שניתן למחול על גזילה, והא דאיתא במשנתנו שאין הגזול את אביו יכול למחול לעצמו רבי יוסי הגלילי היא, כי קאמר רבי יוסי הגלילי דמצי מחיל על גזילה מדובר בנגזל הרוצה למחול לאחרים שגזלוהו, אבל הרוצה למחול לנפשיה כגון בן שגזל את אביו ומת ורוצה ליורשו ולמחול לעצמו, לא מצי מחיל.

מה שאין כן לרבי עקיבא אפילו נגזל לא מצי מחיל לגזולן ועל הגזולן להוציא את הגזילה מתחת ידו.

והוינן בה: **אלא אמאי** אמר רבי יוסי הגזול גר וזקף עליו במלווה ומת הגר זכה הלה במה שבירדו ואינו צריך להוציא את הגזילה מידו דמשמע שיכול אדם למחול לנפשיה בגזול שזכה בו,

14. הרמ"ה בשיטה כתב, מסתברא שאף לרבי עקיבא אב שהיה לו שטר חוב על בנו ומת, הבן

לשלם לכהנים, ולא אשה שגזולה, או דלמא אורחיה דקרא הוא ואף הגוזל אשה גיורת ונשבע לשקר ומתה ישלם קרן וחומש לכהנים.

אמר ליה רב אהרן לרבינא, תא שמע: דתניא ואם אין לאיש גואל להשיב האשם אליו, האשם המושב לה' לכהן וגו' נאמר בפסוק איש, אין לי אלא הגוזל איש, גזל אשה ונשבע לה לשקר ומתה, מניין שעליו לשלם קרן וחומש לכהנים,

כשהוא אומר להשיב אליו, האשם המושב לה' לכהן, דרשינן מדכתיב פעמיים לשון השבה דקתני להשיב המושב⁽¹⁸⁾, שמעינן הרי כאן שנים, שני השבות אחד לאיש ואחד לאשה, מכאן שאף גזל הגיורת צריך להשיב לכהן.

אם כן מה תלמוד לומר איש אם אין ממעטים אשה מדין נתינה לכהן, איש אתה צריך לחזור אחריו לפני שאתה נותן את

אלא גזל הגר דקאמר רחמנא שיש על הקרן והחומש דין נתינה לכהנים, היכי משכחת לה, לעולם יזכה הגוזלן לאחר מיתת הגר בממון הגר וימחול לעצמו ושוב אינו צריך להוציא את הגזילה מתחת ידו.

אמר רבא: הכא במאי עסקינן, כגון שגזל את הגר ונשבע לו שלא גזלו, ואחר כך מת הגר, והודה לאחר מיתה, דבעידנא דאודי, בזמן שהודה, מיד⁽¹⁵⁾ קנאו השם ונתנו לכהנים, ושוב אין הגוזלן יכול לזכות בממון משום שכבר זכו בו הכהנים.

אבל אם הודה בחיי הגר נעשה הגזל בידו כהלואה ובשעת מיתת הגר זכה הגוזלן בממון ואינו צריך לתתו לכהנים⁽¹⁶⁾.

בעי רבינא: גזל הגיורת ונשבע לה שלא גזלה ואחר כך מתה והודה מזה⁽¹⁷⁾,

מי אמרינן כיוון דכתיב ואם אין לאיש גואל וגו' דרשינן איש אמר רחמנא שעל הגוזלו

ולפיכך קנה השם את הממון ונתנו לכהנים, אבל אם הודה חזר הממול להיות של הגר וזכה הגוזלן לעצמו מן הגר.

17. הרא"ש ביאר דאף על פי שבכל מקום ממעטינן אשה כשנאמר איש, כאן לא מיסתבר לחלק בין גר לגיורת, עוד איתא באחרונים שמצווה שנאמר בה איש אשה פטורה אבל מעשים שנעשו בה כגון שגזולה שמא אינה ממועטת, לכך מיבעיא לן אם נתמעטה או לא.

18. הרשב"א פירש שהיתור הוא מהכתוב להשיב האשם אליו האשם המושב וגו' דלא איצטרך לכתוב פעמיים אשם.

מחול לעצמו ולא אמר רבי עקיבא שאינו יכול למחול לעצמו אלא היכא דעבד איסורא.

15. בדעת רבי יוסי מבואר שקנאו השם כבר בשעת הודאה, אבל לרבי עקיבא ששייך גזל הגר גם בהודה קודם מיתה לפי שאינו יכול למחול לעצמו, הסתפק בדבר אברהם [חלק ב, יא-ו] מתי קנאו השם האם בשעת המיתה או לאחר מיכן כשנותן לכהן עיין שם. וברמב"ם נקט דהא דאמרינן גזל הגר היכי משכחת לה וכו' קאי גם לרבי עקיבא עיין מגיד משנה [גזילה ח-ה]

16. כך פירש רש"י, אבל הראב"ד בשיטה ביאר, דאם לא הודה בחיי הגר אינו לא ממוון הגר לפי שגזלו ואינו של הגוזלן שהרי גזלה

הקרן והחומש לכהן אם יש לו גואלים — בנים אם לאו, אבל קטן אי אתה צריך לחזור אחריו, בידוע שאין לו גואלין, משום שאינו מוליד.

תנו רבנן: נאמר האשם המושב לה' לכהן, פירשו חכמים: **קנאו השם את הקרן והחומש, ונתנו לכהן שמשרת באותו זמן במשמר בבית המקדש.**

אתה אומר שנותן הגזול את הקרן והחומש **לכהן שבאותו משמר, או שמא אינו כן, אלא יכול הגזולן לתתו לכל כהן שירצה** אפילו בזמן שאינו עומד ומשרת,

כשהוא אומר בסיום הפסוק **מלבד איל הכפורים אשר יכפר בו עליו, הרי משמע** שיש לתת את הכסף יחד עם הקרבת האשם ועל כרחך שצריך לתת את הכסף **לכהן שבאותו משמר, שבו הכתוב מדבר.**

תנו רבנן: הרי שהיה הגזול מהגר כהן, ונשבע לו שלא גזלו, ואחר שמת הגר הגיע זמן משמרתו של הכהן הגזולן בבית המקדש, והודה על כך שגזל את הגר ונשבע על שקר,

מנין שלא יאמר אותו כהן, **הואיל** והקרן והחומש **יוצא לכהנים, והרי הוא** עכשיו תחת ידי, **אשאיננו ברשותי ויהא שלי,**

ודין הוא שיהא כדבריו, שהרי **אי בשל אחרים** שגזלו ונשבעו לשקר והביאו את הקרן וחומש שלהם לאותו משמר שכהן זה עובד בו, **הוא זוכה** בכספם יחד עם שאר בני המשמר, אם כן **בשל עצמו לא כל שכן** שהוא זוכה לעצמו.

רבי נתן אומר בלשון אחר, טעם לכך שמן הדין כהן הגזול את הגר והודה כשהגיע זמן משמרו זכה בכל הגזילה ואינו צריך לתת קרן וחומש לאחיו הכהנים,

ומה דבר שאין לו לאותו כהן חלק בו, כגון אם כהן אחר שלא מהמשמר העובד באותה שעה הביא את קרבנו לבית המקדש, אין לכהני המשמר של אותו זמן שום חלק בקרבן זה, **עד שיכנס ברשותו** — שיתן הכהן המקריב מרצונו את הקרבן לאנשי המשמר, ומזמן שמסר הכהן המקריב את קרבנו לאנשי המשמר, הרי הקרבן שלהם, וכל כהן **כשיכנס לרשותו** חלק מאותו קרבן שוב **אינו יכול** כהן אחר **להוציאו** מידו משום שכבר זכה בו,

דבר שיש לו חלק בו אפילו **עד שלא יכנס ברשותו,** כגון ישראל המביא גזל הגר לכהנים הרי הממון נחשב כממון כהנים גם לפני שהגיע לרשותם, ואם כן הכהן הגזולן זוכה בממון אחרים יחד עם שאר כהני המשמר גם קודם שבא הכסף לידו, אם כן **משנכנס הכסף ברשותו,** כגון שהוא עצמו גזל מהגר ומת הגר, וכי **אינו דין דאין כהן אחר יכול להוציאו** מידו וזכה בו מיד כשהודה,

ודחינן: **לא,** אין לכהן זכות ליטול את גזל הגר לעצמו, **אם אמרת** — אמנם מצינו **בדבר שאין לו חלק בו,** שלאחר שהגיע לידי הכהן הוא זוכה בו לגמרי ואין מוציאים מידו, כגון ככהן שמסר את קרבנו לאנשי המשמר, שזכו בו הכהנים ואין מוציאים מידם,

אי אפשר ללמוד מכך שכהן גזולן זוכה בגזל

הגר הוא ממון של קדשי המקדש,

ומסקינן, אלא המקור לכך שכהן הגוזל את הגר, אינו זוכה בקרן וחומש, אתיא גזירה שווה לכהן לכהן משדה אחוזה,

נאמר במקדיש שדה אחוזה, שנפלה לו בירושה, אם לא יגאל את השדה וגו' והיה השדה בצאתו ביובל קודש לה' כשדה החרם לכהן תהיה אחוזתו. [ויקרא כז — כא] ובשדה החרם נאמר כל חרם בישראל לך יהיה [במדבר יח — יד] מכאן ששדה אחוזה שהקדישה ולא נגאלה כשהגיע היובל זכו בה הכהנים העובדים באותו משמר המשמש ביום הכיפורים שחל בו היובל.

דתניא, נאמר לכהן תהיה אחוזתו,

מה תלמוד לומר, ומדוע לא נאמר לכהן תהיה,

מנין לשדה אחוזה שהקדישה היוצאה לכהנים ביובל, וקודם היובל גאלה אחד מן הכהנים שזמן משמרו הוא ביום הכיפורים שחל בו היובל, מנין שלא יאמר הואיל ושדה אחוזה שלא גאלה בעליה יוצאה לכהנים ביובל, והרי היא אותה שדה שגאלתי נמצאת תחת ידי, אשאינה ברשותי ותהא שלי, ודין הוא שאכן היא קנויה לי, שהרי בשדה אחוזה של אחרים שלא נגאלה עד היובל אני זוכה יחד עם כל המשמר, אם כן בשדה של עצמי לא כל שכן שזכיתי בה ולא אחלוק בה עם שאר הכהנים ביובל,

תלמוד לומר, כשדה החרם לכהן תהיה

הגר שבידו, משום שהטעם לכך שהכהן הזוכה בקרבן כהן אין מוציאים מידו הוא, דכיוון שקודם שנמסר הקרבן לבני המשמר, כשם שאין לו לכהן הזוכה בו לבסוף שום חלק בו קודם שהגיע לידו, כך אין לאחרים חלק בו, ולכך אין אחר יכול להוציא מיד הכהן הזוכה בו שהרי אין אף אחד שהוא מוחזק יותר באותו קרבן.

תאמר בכהן שגזל את הגר, שכשם שיש לו לכהן הגוזל חלק בו — בקרן וחומש, כך יש לאחרים שאר בני המשמר חלק בו עוד קודם שהגיע הכסף לידם, וממילא אין לו היתר להחזיק את הממון אצלו, אלא גזילו יוצא מתחת ידו ומתחלק לכל אחיו הכהנים⁽¹⁹⁾.

ופריך: והכתוב [במדבר ה — י] ואיש את קדשיו לו יהיו ודרשינן לקמן שכהן מקריב את קרבנותיו בכל עת שירצה ובשרה ועורה שלו, וכשמקריב הכהן שגזל מהגר את קרבן אשמו הרי הוא זוכה בכל בשר הקרבן, וקיימא לן למי שניתן הקרבן לו ניתן הקרן וחומש ואם כן יזכה הכהן הגוזל בכל הגזילה שברשותו ולא יתננה לאחיו הכהנים.

ומשינין: הא דאמרינן בברייתא שאין הכהן זוכה בקרן ובחומש, כהא במאי עסקינן בכהן טמא, דכיוון שאינו זוכה בקרבן אף אינו זוכה בקרן וחומש, אבל כהן טהור זוכה בכל הגזילה ואינו חולק עם אחיו הכהנים.

ודחינן, אי הברייתא עוסקת בכהן טמא, הכיצד אמר רב נתן קל וחומר מדבר שאין לו חלק בו לרבר שיש לו חלק בו, ומי אית ליה לכהן טמא חלק בקרן וחומש הרי גזל

19. במהרש"א ביאר שלהוא אמינא הכהן זוכה בגזל ומכל מקום עליו להוציאו מתחת ידו, ואם

מזם, נותנה לכהן שבאותו משמר שיקריב עבורו, אבל אינו יכול לתת לכל כהן שירצה לפי שהוא עצמו אינו ראוי להקריב לכך אינו יכול לעשות שליח להקרבה, אלא בני המשמר יקריבוהו,

ועבודתה בשרה ועורה שלו, של הכהן בעל הקרבן, הואיל והוא ראוי לאכילה,

ואם היה הכהן בעל הקרבן זקן או חולה קי-א שהוא ראוי להקריב אלא שאין לו כח, נותנה לכל כהן שירצה שיקריב עבורו בשליחותו הואיל והוא עצמו ראוי לעבודה אלא שאינו יכול, ועבודתה ועורה שייך לאנשי המשמר שבאותה שעה לפי שאינו יכול לאכול כדלקמן.

והוינן בה: האי זקן או חולה, היכי דמי? אי דנים אותו ככהן דמצי עביד עבודה, עבודתה ועורה נמי תיהוי דידיה שהרי הוא ראוי לעבוד, ואי דלא מצי עביד עבודה, שליח להקרבה היכי משוי, ומדוע לא אמרינן שיקריב על ידי כהני אותו משמר.

אמר רב פפא: הכא במאי עסקינן, בכהן שיכול לעשות להקריב ולאכול רק על ידי הדחק,

עבודה דכי עביד ליה על ידי הדחק עבודה היא ולפיכך מחשיבים אותו כמי שראוי

אחוזתו, ודרשינן שדה אחוזה של הכהן עצמו כגון שירש אותה מאביו, היא שלו, ואין זו — שדה אחוזה של ישראל שקנאה הכהן מן ההקדש שלו,

הא כיצד, הרי אותה שדה יוצאה מתחת ידו ומתחלקת לכל אחיו הכהנים,

והוקש כהן הגוזל את הגר לכהן הקונה שדה אחוזה מה בשדה אחוזה דרשינן "לכהן" תהיה אחוזתו לומר שאינו זוכה בשדה שגאלה לעצמו, אף בגזל הגר שנאמר בו האשם המושב לה' "לכהן", הדין הוא שאין הכהן זוכה בגזילתו.

תנו רבנן: מניין לכהן שבא ומקריב קרבנותיו בכל עת ובכל שעה שירצה, תלמוד לומר ובא בכל אות נפשו ושרת [דברים יח]. ומניין ששכר עבודתה בשרה (20) ועורה שלו, תלמוד לומר: ואיש את קדשיו לו יהיו,

מכאן דרשו חכמים המביא קרבן וראוי הוא להקריבו בעצמו יכול למנות כהן אחר שיקריב עבורו בשליחותו והוא עצמו נוטל את הבשר והעור, וכן אם אינו ראוי להקרבה אלא רק לאכילה יקריבוהו בני המשמר והבשר והעור שלו,

הא כיצד, אם היה הכהן בעל הקרבן בעל

והקשה בשיטה, דבהמשך הגמרא מבואר שבעל מום נותן להקריב לאנשי משמר ועבודתה שלו ומה שייך שיקבל שכר עבודה כשאינו עובד, וביאר הרשב"א דעצם אכילת הכהנים הוי עבודה שנאמר ואכלו אותם אשר כופר בהם מלמד שהכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים נמצא שהאכילה עצמה היא העבודה.

ירצה ויכול ללוות ובעלי חוב באים ונפרעים, אבל למסקנא ממון הגזילה שייך לכהנים ואין זו מצווה גרידא להוציא מתחת ידו. ויש לדון האם יש לו לכל הפחות כנגד חלקו או לא, ועיין פני יהושע.

20. ברש"י מבואר שהאכילה היא שכר העבודה,